

İLGİLİ KURULUŞLARI TANITMA

Dergimiz bu sayıdan itibaren mensuplarımızla ilgili önemli kuruluşlarımızı tanıtmaya başlamıştır. Bu gaye ile çeşitli kuruluşlarımıza müracaat edilmiş ve cevaplar gönderiliş sırasıyla yayınlanmaya başlanmıştır.

Gönderilen yazılar için teşekkür eder, diğer kuruluşlarımıza da bu husustaki ricamızı tekrarlarız.

Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumunun 1966 Yılı Yatırımını,

İktisadi Kalkınma sorunumuzun çözümlemesinde kömür endüstrisinin çok önemli bir rolü olduğu apaçıktır. Gerek endüstrinin gerekse vatandaşın kömür ihtiyaçlarının miktar ve kalite yönlerinden tam olarak karşılanması amacıyla, TKİ bütün kaynaklarının en verimli bir biçimde değerlendirmeyi üretim politikasının temel ilkesi olarak kabul etmiştir. Plân hedeflerine uygun olarak düzenlenen yatırım projeleri ve bu projelerde öngörülen yatırımların 1966 yılı program ve uygulanmasına ilişkin bilgiler aşağıda özetlenmiştir.

Zonguldak Taşkömür Havzası Geliştirme Projesi

Birinci Beş Yıllık Plân döneminde uygulanması devam eden Zonguldak Taşkömür Havzası projesi 7 milyon ton tükönan taşkömürü üretimi olan hedefine plânda öngörülen tarihten iki yıl önce ulaşılmıştır. Bunun üzerine üretimi daha da arttırmak amacı ile yeni bir proje hazırlanmış ve 1966 yılı başında uygulamasına başlanmıştır. 820 milyon liralık bir yatırım harcaması ile 9,5 milyon ton tükönan taşkömür üretimini öngören söz konusu projenin 1966 yılı programına göre yapılacak yatırım harcaması toplamı 95 milyon liradır. Bu harcamanın 70 milyon lirası maden işlerini, 17 milyon lirası sını ve enerji işlerini, 8 milyon lirası ise sosyal amaçlı işleri kapsamaktadır. Projenin 1966 yılı diliminde yapılması öngörülen söz konusu yatırımlar için 70.408.000 liralık bir harcama yapılmış ve bu bir yıl sonunda üretim programı aşılarak bir yıl öncesine oranla % 5 fazlasıyla 7.368.942 Ton tükönan taşkömürü üretimi sağlanmıştır.

Garp Linyitleri Projesi:

Yılda 3.200.000 ton tükönan linyit üretimini öngören bu projenin toplam yatırım har-

caması 216 milyon liradır. Proje 1967 yılında hedefine ulaşmış olacaktır. Yurdumuzda hızla artan linyit talebini karşılamak amacıyla bu havzada uygulanmak üzere ikinci bir proje (Tunçbilek Geliştirme Projesi) hazırlanmıştır. Sözü edilen proje 1968 de yıllık üretiminde 750.000 ton artış sağlayacak ve böylece yıllık üretim 4 milyon tona ulaşacaktır. Garp Linyitleri Projesinin 1966 yılı yatırım programı 27.431.000 liradır. Hükümetin aracılığı ile dış finansman problemi çözümlenen Tunçbilek Geliştirme Projesinin uygulanmasına da 1967 yılında başlanacaktır.

Seyitömer Linyitleri Projesi:

Üretim hedefi yılda 600.00 ton tükönan linyit üretimi olan bu projenin toplam yatırım harcaması 44 milyon lira, 1966 yılı yatırım programı ise 5.358.000 liradır. Burada da üretimi yılda 1.400.000 ton arttırmak amacıyla yeni bir proje (Seyitömer Geliştirme Projesi) hazırlanmıştır. Projenin uygulanmasına 1967 yılında başlanacak ve 1968 Seyitömer Bölgesinin yıllık üretimi 2.000.000 tona ulaşacaktır.

Yıl sonu itibarıyla her iki bölgenin toplam üretimi 4.441.560 ton tükönanıdır. Bir önceki yıla oranla üretim artışı % 2,4 dür.

Yeni İşletmeler:

Hızla artan talebi karşılamak amacıyla yukarıda sözü edilen projelerden başka yeni işletmelerin hizmete sokulması için çalışmalarımız devam etmektedir. Bunlardan Çorum'daki Alpagut-Dodurga Linyitleri İşletmesinde üretim faaliyetine başlanmış ve 1966 yılında 9.986.989 liralık yatırım yapılmıştır. Bu işletmenin 1966 yılı üretimi 61.700 tondur. 1969 yılında bu işletmeden yılda 600.000 ton linyit elde edilecektir. Ayrıca Trakya'da Saray ve Ankara'da Beypazarı linyitlerinin işletilmesi de ele alınmış bulunmaktadır.

Pilot Bölgeler:

BUindiği gibi yurdumuzda ticari olmayan yakıtların genel enerji dengesindeki payı % 50 nin üstündedir. Ekonomik ve toplumsal zararlaraya yol açan bu durumun önlenmesi için en etkili tedbir bölgesi linyit üretimine ağırlık verilerek vatandaşa ucuz linyit sağlanmasıdır. Bölgesel linyit üretimi politikasının uygulanması için çalışmalar devam etmektedir.

Dumansız - Kokusuz Yakıt Konusu:

Gelişmiş ülkelerde büyük şehirlerin önemli bir problemi olarak ortaya çıkan havanın

kirlenmesi, son yıllarda yurdumuzda da acil tedbirler alınmasını gerektiren bir konu haline gelmiştir. Öncelikle, bu programın en şiddetli şekilde kendini hissettirdiği Ankara'nın havasının kirlenmesinin önlenmesi icap etmektedir. 1967 yılı içinde Ankara'da yakıt olarak kullanılmak üzere, özel bir nev'i kok üretilmesi için çalışmalar tamamlanacaktır.

Öte yandan Ankara'da açılmış bulunan kaloriferli kurslarının da gerek linyit yapılmasında ekonomi sağlanması, gerekse havanın kirlenmesini belirli bir ölçüde önlemesi bakımından fayda sağladığı anlaşılmıştır.

Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü

Yurdumuz yeraltı zenginliklerinin meydana çıkarılması ve değerlendirilmesi gayesiyle 1933 yılında kurulan "Petrol Arama ve İşletmesi İdaresi" ile "Altın Arama ve İşletme İdaresi" teşekküllerinin madencilüğimizin gelişmesi için yeterli olmadıkları görülmüş ve bütün madenlerimizin sistematik bir şekilde etüd ve aramalarını yapabilecek bir müesseseye kurulması düşünülerek 1935 yılında 2804 sayılı kanunla Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü kurulmuştur. Bu kanunun 2 nci maddesi, Enstitüyü, memleketimizi işletmeye elverişli her çeşit maden ve taşocağı gibi yeraltı servetlerini meydana çıkarmak, işletilenlerin daha verimli ve teknik bir şekilde çalıştırılma imkân ve vasıtalarını incelemek, gerekli jeolojik etüd ve madencilik aramaları kimyasal analiz ve denemeleri yapmak, bu çalışmalarda yardımcı olacak çeşitli harita, plân ve sair dokümanları hazırlamak ve bu işlerde çalışacak Türk mühendis, teknisyen, uzman ve işçisini yetiştirmekle görevlendirmiştir.

Enstitünün kuruluşundan bugüne kadar geçen 31 yıllık çalışma süresi içinde tesbit edilen maden ve hammaddeler yurdumuzda demir-çelik, çeşitli maden, petrol, kömür, seramik, çimento, tuğla, azot sanayii ve cam sanayii gibi çeşitli endüstri dallarının kurulmasında ve gelişmesinde önemli rol oynamıştır.

Enstitü, 1965 yılından itibaren madencilere daha yararlı olabilmek gayesiyle şahıslara ait ruhsatlı demir ve kömür sahalarında etüd ve aramalara başlamış, 1963 yılında alman bir kararla da bu aramalar bakır, kurşun, çinko, civa, antimuan, krom, fosfat; 1964 yılında lületaşı, bortuzu, flüorit ve 1965 yılında da mika, kükürt, manyezit, potas tuzu ve bitümlü maddelere uygulanmaya baş-

lamıştır. Bu sayede Özel Sektör elinde bulunan birçok maden sahalarının sistemli bir şekilde etüdü yapılabilmekte ve bu yatakların daha verimli bir şekilde işletilme imkânları araştırılmaktadır. Bu etüd ve aramalara ait masraflar Enstitü bütçesinden karşılanmakta olup, tesbit edilen rezervin üretimi ve satışı sırasında az bir yüzde bu masraflara karşılık Hazine'ye ayrılmaktadır.

Enstitünün, kuruluşundan beri geçen süre içinde yaptığı çalışmalar özet bir şekilde aşağıda belirtilmiştir:

1. Jeolojik Harita Çalışmaları: 1

Enstitü, 1964 yılında Türkiye'nin 1/800 000 ölçekli jeolojik ve tektonik haritasını yayınlamış ve bunu takiben 1954 yılından itibaren de Türkiye'nin tamamını içine alan 444 paftadan ibaret 1/100 000 ölçekli jeolojik harita yayınlanarak memleketimizin istifadesine sunulmuştur. Bunlardan başka, 1961 yılında basılmaya başlanan 18 paftadan ibaret, Türkiye 1/500 000 ölçekli jeolojik haritasının basımı 1965 yılı başlarında bitirilerek Resmî ve Özel Sektör ile şahısların istifadesine sunulmuştur. Bu haritaya ait 8 paftanın açıklayıcı notu yayınlanmış olup, diğerleri de peyderpey yayınlanacaktır.

Türkiye'nin büyük ölçekli ve kullanışlı jeolojik haritasını hazırlamak, yeraltı kaynaklarının kısa zamanda ortaya çıkarılmasına yardımcı olmak gayesiyle maden ve petrol bakımından önemli görülen sahalar ön plânda olmak üzere 1/25 000 ölçekli Türkiye Jeoloji Haritasının çıkarılması çalışmalarına hız vermiş, yerli ve yabancı Üniversite ve kuruluşların bu çalışmalara iştirakleri sağlanmıştır. Diğer taraftan, çeşitli maden, kömür ve